

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки та природокористування

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ
підготовки магістра
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми: Економіка довкілля і природних ресурсів

Силабус нормативної навчальної дисципліни підготовки магістра галузі 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 Економіка, освітньо-професійної програми Економіка довкілля і природних ресурсів

Розробник: Павлова Олена, завідувач кафедри економіки та природокористування, д.е.н., професор

Гарант освітньо-професійної
програми

Економіка довкілля і природних ресурсів

_____ Костянтин ПАВЛОВ

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри економіки та природокористування

протокол №1 від 27.08.2021 р.

Завідувач кафедри
економіки та природокористування

_____ Олена ПАВЛОВА

© Павлова Олена, 2021 р.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	051 Економіка, Економіка довкілля та природокористування, Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2021 / 2022
		Семестр 3
		Лекції 20 год.
		Практичні 20 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 72 год.
		Консультації 8год.
	Форма контролю: екзамен	

II. Інформація про викладача

Павлова Олена Миколаївна – д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та природокористування

Контактна інформація – +380985038484, E-mail: pavlova.olena@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1.Анотація курсу. «Економічні основи ресурсозбереження» належить до переліку нормативних навчальних дисциплін і спрямована на вивчення особливостей функціонування фінансово-економічного механізму ресурсозбереження як основи економічного розвитку підприємств, регіонів, держави, видів, напрямків ресурсозберігаючої діяльності, оцінки її ефективності та моніторингу ресурсозберігаючих заходів. Метою викладання навчальної дисципліни «Економічні основи ресурсозбереження» є формування комплексу знань та набуття навичок щодо теоретичних засад та економічних методів управління ресурсозберігаючими процесами.

2.Мета і завдання навчальної дисципліни – Є особливості і закономірності розміщення продуктивних сил і розвитку регіонів, фактори їх розміщення і регіонального розвитку. Метою є вивчення основних економічних закономірностей і механізмів управління процесами ресурсо використання та формування цілісної системи знань із концептуальних питань економіки природних ресурсів.

Завданням дисципліни є вивчення теоретико-методичних засад ресурсозбереження; застосування економічних механізмів управління природними ресурсами; вивчення економічних аспектів взаємодії суспільства з природою; обґрунтування підходів до економічної оцінки природних ресурсів; аналіз особливостей акумулювання доходів від експлуатації природних ресурсів.

3.Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3.Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК4.Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК6.Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК7.Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК8.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Фахові компетентності

СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК2.Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.

СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4.Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК5.Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК9.Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Програмні результати навчання

ПР1.Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПР2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПР3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПР4. Розробляти соціально-економічні проєкти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПР5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПР7.Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПР8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПР9.Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПР10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

- ПР11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.
- ПР12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.
- ПР13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.
- ПР14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього		Лек.	Практ.	Сам. роб.	Ко нс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи маркетингу							
Тема 1. Природні чинники і процеси людського впливу на природу	10		2	2	7	0	усне опитування. 4 бали
Тема 2. Ресурсозберігаюча діяльність	12		2	2	7	1	усне опитування. 4 бали
Тема 3. Еколого – економічна ефективність ресурсозберігаючої діяльності	16		2	2	7	0	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 4. Економічна ефективність управління ресурсозбереженням	16		2	2	7	1	усне опитування. 4 бали
Разом за модулем 1	54		8	8	28	2	max 16 балів
Змістовий модуль 2. Комплекс маркетингу на підприємстві							
Тема 5. Мотивація впровадження ресурсозберігаючих заходів	11		2	2	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 6. Інформаційна система управління ресурсозбереженням на підприємстві	11		2	2	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 7 Моніторинг ресурсозберігаючих процесів території	11		2	2	7	1	усне опитування. 4 бали
Тема 8. Механізми управління ресурсозбереженням у розвинених країнах	11		2	2	7	1	усне опитування. 4 бали
Тема 9. Тенденції	11		2	2	8	1	усне

ресурсозбереження на сучасному етапі економічного розвитку							опитування. 4 бали
Тема 10. Сучасні проблеми ресурсо-використання в Україні	11		2	2	8	1	усне опитування. 4 бали
Разом за модулем 2	66		12	12	44	6	max 24 бали
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)							Бал
Модульна контрольна робота							max 60 балів
Всього годин / Балів	120		20	20	72	8	max 100 балів

5. Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи студент, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання. Метою самостійної роботи є набуття студентами практичних навичок щодо засвоєння знань з теорії розвитку інфраструктури товарного ринку, управління діяльністю підприємства в галузі просування, зберігання та продажу товарів і послуг, забезпечення потреб споживачів.

Для виконання роботи студент обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Передумови й еволюція ресурсозберігаючої діяльності.
2. Поняття ресурсозбереження та його складові.
3. Ресурсозбереження в умовах інформаційної економіки.
4. Поняття і класифікації ресурсів.
5. Концепції «фактора 4», «фактора 10», «фактора X», «нульових відходів» та результати їх застосування у розвинених країнах світу.
6. Еколого-економічні результати застосування ресурсозбереження у різних галузях економік розвинених країн
7. Недоліки оцінки ефективності ресурсозберігаючих проектів на сучасному етапі.
8. Напрямки удосконалення існуючих методичних підходів до оцінки соціоеколого-економічної ефективності ресурсозбереження.
9. SWOT-аналіз та зарубіжні методики оцінки еколого-економічної ефективності ресурсозбереження.
10. Порядок розрахунку показників економічної ефективності
11. Економічні інструменти прямої та непрямої мотивації.
12. Необхідні умови ефективного мотивування ресурсозбереження в окремого суб'єкта господарювання
13. Результати незбалансованого управління ресурсозбереженням в Україні.
14. Спеціалізовані послуги з ресурсозбереження. 3. Основні проблеми впровадження ресурсозберігаючих заходів у вітчизняних суб'єктів господарювання.
15. Особливості інфраструктури вітчизняного ринку ресурсозбереження.
16. Стандартизація ресурсоспоживання та її розвиток в Україні.
17. Екологічна сертифікація та її розвиток в Україні.
18. Аудит ефективності ресурсовикористання та його розвиток в Україні.
19. Менеджмент ресурсовикористання: світова та національна практика

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є екзамен, який передбачає оцінювання засвоєного студентами навчального матеріалу з навчальної дисципліни, на підставі результатів поточного контролю і модульних контрольних робіт.

Перелік питань на екзамен

1. Передумови й еволюція ресурсозберігаючої діяльності.
2. Поняття і класифікації ресурсів.
3. Економічні, соціальні, політичні та екологічні передумови розвитку ресурсозберігаючої діяльності.
4. Поняття ресурсозбереження та його складові.
5. Фактори підвищення ресурсоефективності економічних процесів.
6. Класифікація ресурсозберігаючої діяльності за видами ресурсів, що зберігаються, та за змістом процесів, що відбуваються.
7. Класифікація ресурсозберігаючої діяльності за масштабами дії, обсягами фінансування та результатами.
8. Класифікація ресурсозберігаючих процесів за стадіями життєвого циклу продукції.
9. Напрямки ресурсозбереження.
10. Процеси ресурсозбереження за можливостями реалізації.
11. Види ресурсозберігаючого потенціалу.
12. Види ефектів ресурсозбереження за видами результатів та видами ресурсів, які заощаджуються.
13. Класифікація ефектів ресурсозбереження за стадіями життєвого циклу ресурсу, який заощаджується та за споживачами (реципієнтами).
14. Позитивні та негативні аспекти ресурсозбереження.
15. Показники ефективності ресурсовикористання.
16. Проблеми оцінки економічної ефективності ресурсозбереження з урахуванням соціальних та екологічних факторів.

17. Економічна ефективність ресурсозберігаючих заходів на макроекономічному та регіональному рівнях.
18. Економічна ефективність ресурсозбереження на рівні підприємства.
19. Суть та принципи формування еколого-економічного механізму управління ресурсозбереженням.
20. Функціональні підсистеми еколого-економічного механізму управління ресурсозбереженням.
21. Стратегії ресурсозбереження на підприємстві та їх компоненти.
22. Еколого-економічні інструменти управління ресурсозберігаючою діяльністю.
23. Сутність та складові мотивації ресурсозбереження. Фактори стимулювання ресурсозберігаючих заходів.
24. Оцінка ефективності мотивації ресурсозберігаючих заходів на макроекономічному та регіональному рівнях.
25. Економічна ефективність мотивації ресурсозбереження на рівні підприємства.
26. Недоліки оцінки ефективності ресурсозберігаючих проєктів на сучасному етапі.
27. Напрямки удосконалення існуючих методичних підходів до оцінки соціо-еколого-економічної ефективності ресурсозбереження.
28. Принципи формування інформаційної системи ресурсозбереження на мікрорівні.
29. Основні напрями практичного використання інформаційної системи соціо-еколого-економічних показників ресурсозберігаючої діяльності на підприємстві.
30. Показники оцінки соціо-еколого-економічного рівня ресурсозберігаючої діяльності.
31. Організація моніторингу та управління ресурсозберігаючими процесами на підприємстві.
32. Поняття і завдання багаторівневої системи моніторингу ресурсозбереження.
33. Принципи соціо-еколого-економічного моніторингу ресурсозбереження.
34. Індикатори розвитку ресурсозберігаючих процесів.
35. Організація територіального моніторингу та управління ресурсозбереженням.
36. Принципи і нормативно-законодавча база сучасної ресурсозберігаючої політики.
37. Еколого-економічні важелі стимулювання ресурсозберігаючих процесів.
38. Проблеми ресурсозбереження та шляхи їх вирішення.
39. Передумови розвитку ресурсозберігаючих процесів у вітчизняній економіці.
40. Стан і проблеми управління ресурсозбереженням в Україні.
41. Регіональні аспекти вдосконалення управління ресурсовикористанням.
42. Принципи формування і розвитку ринку ресурсозбереження.
43. Попит і пропозиція на ринку ресурсозбереження.
44. Структура ринку ресурсозбереження.
45. Інфраструктура ринку.
46. Проблеми ринку ресурсозбереження в Україні.
47. Глобалізація та її вплив на ресурсозберігаючі процеси.
48. Стандартизація ресурсоспоживання та її розвиток в Україні.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Мазін Ю.О. Економічні основи управління інноваційною ресурсозберігаючою політикою в машинобудуванні: дис..канд. екон. наук:08.02.02 / Ю.О.Мазін, СумДУ. –Суми, 2005. - 222 с.
2. Балашова Р.І. Оцінка ефективності діяльності підприємств нових форм господарювання:автореф. дис. канд. екон. наук: 08.08.01 / Р.І.Балашова, Ін-т економіки промисловості НАН України. –Донецьк, 1999. -16 с.
3. Мікроекономіка: методичні вказівки до практичних занять/ Павлов К.В., Павлова О.М.. Луцьк. ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 79 с.
4. Теорія економічної науки: методичні вказівки до практичних занять / Павлова Олена Миколаївна. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 46 с.
5. Дзядикевич Ю.В. Енергетичний менеджмент. Підручник / Ю.В.Дзядикевич, Р.Б.Гевко, М.В.Буряк, Р.І.Розум. –Тернопіль :Підручники і посібники. - 2014. -336 с.
6. Апатова Н.В. Изменение концептуальных понятий экономической теории в условиях информационной экономики. / Н.В. Апатова // Культура народов Причерноморья. - 2005. -№ 57. –Т.2. – С.23-28.
7. Мельник Л.Г. Екологічна економіка. Підручник / Л.Г.Мельник. – Суми: Університетська книга, 2006. -367 с.
8. Чухно А.А. Соотношение индустриального и постиндустриального развития: проблемы теории и практики / А.А.Чухно // Социальноэкономические проблемы информационного общества / под ред. д. е.н., проф. Л.Г.Мельника. –Сумы: Университетская книга, 2005. – С. 88-119.
9. Інноваційний фактор у підвищенні конкурентоспроможності промисловості України: доповідна записка. Прес-реліз. – К.: РВПС України НАН України, 2010. 10 с.
10. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. –К.: Держкомстат України, 2013. – 6 с. 24. Сотник І.М. Економічні основи ресурсозбереження.